

Sygn. akt VII U 1345/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Michalska

Protokolant: sekretarz sądowy Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2017 r. w Warszawie

sprawy A. D. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o odsetki

na skutek odwołania A. D. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 22 sierpnia 2017 r. znak:(...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. D. (1) prawo do odsetek w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego z tytułu niewypłacenia w terminie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 5 grudnia 2013 roku do 30 kwietnia 2015 roku, liczonych od każdego następnego dnia po terminie wymagalności wyżej wymienionego świadczenia za każdy kolejny miesiąc do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony A. D. (1) pismem z dnia 11 września 2017 roku złożył odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 22 sierpnia 2017 roku odmawiającej mu prawa do wypłaty odsetek.

W uzasadnieniu swojego stanowiska ubezpieczony wskazał, iż zarówno Lekarz Orzecznik ZUS jak i Komisja Lekarska ZUS błędnie orzekli, iż jest zdolny do pracy. Błąd ten zdaniem ubezpieczonego został stwierdzony przez Sąd, który zmienił zaskarżoną decyzję dotyczącą prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Jednocześnie ubezpieczony wskazał, iż brak orzeczenia przez Sąd o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie renty nie zamyka mu drogi do dochodzenia odsetek. W związku z powyższym ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do odsetek zgodnie z jego wnioskiem z dnia 10 sierpnia 2017 roku. (odwołanie z dnia 11 września 2017 roku, k. 2 a.s.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., w odpowiedzi na odwołanie z dnia 26 września 2017 roku wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowny wskazał, że w przedmiotowej sprawie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 kwietnia 2017 roku (sygn. akt III AUa 1399/16) została oddalona apelacja organu rentownego od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa -

Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 września 2016 roku (sygn. akt VII U 427/14) przyznającego ubezpieczonemu świadczenie rentowe. Organ rentowny wskazał, iż wykonał w/w wyrok Sądu Okręgowego decyzją z dnia 18 lipca 2017 roku. Natomiast decyzją z dnia 22 sierpnia 2017 roku organ rentowny odmówił ubezpieczonemu prawa do wypłaty odsetek. Organ rentowny wskazał, że odmówił odwołującemu prawa do odsetek, ponieważ zarówno Sąd Okręgowy jak i Sąd Apelacyjny w wyrokach nie orzekły o odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. (odpowiedź na odwołanie z dnia 26 września 2017 roku, k. 3 – 3v a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. D. (1) w dniu 27 sierpnia 2013 roku złożył do organu rentowego wnioski o rentę z tytułu niezdolności do pracy. (wniosek o rentę z 27 sierpnia 2013 roku z załącznikami, k. 1-9 tom II a.r.)

W toku postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym odwołujący został skierowany na badanie do Lekarza Orzecznika ZUS, który orzeczeniem z dnia 9 grudnia 2013 roku stwierdził, iż nie jest on niezdolny do pracy. W wyniku wniesienia przez odwołującego sprzeciwu od ww. orzeczenia odwołujący został skierowany na badanie do Komisji Lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z 10 stycznia 2014 roku również uznała, że odwołujący nie jest niezdolny do pracy. W oparciu o powyższe orzeczenie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 23 stycznia 2014 roku decyzję znak: (...)mocą której odmówił odwołującemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z 9 grudnia 2013 roku k. 31 tom II a.r., orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z 10 stycznia 2014 roku tom II a.r., decyzja z 23 stycznia 2014 roku, znak: (...), k. 57 tom II a.r.).

Od powyższej decyzji A. D. (1) wniósł odwołanie, inicjując tym samym postępowanie VII U 427/14 (odwołanie, k. 2 - 3 akt VII U 427/14).

W toku postępowania, mając na względzie charakter schorzeń odwołującego, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów: ortopedy, kardiologa, pneumonologa (k. 7 akt VII U 427/14), neurochirurga, lekarza medycyny pracy oraz chirurga naczyniowego (k. 154 akt VII U 427/14).

W opinii z dnia 6 maja 2014 roku biegły sądowy z zakresu kardiologii J. K. uznał odwołującego za zdolnego do pracy z przyczyn kardiologicznych. (opinia biegłego kardiologa z 6 maja 2014 roku, akt VII U 427/14)

W opinii z dnia 19 maja 2014 roku biegły sądowy z zakresu pneumonologii R. C. rozpoznał u odwołującego astmę oskrzelową bez upośledzenia wentylacji płuc u osoby z przewlekłym zapaleniem górnych dróg oddechowych i refluksem żołądkowo-przelykowym. W ocenie biegłego odwołujący nie był niezdolny do pracy z przyczyn pneumonologicznych, a wymagał jedynie systematycznego przyjmowania leków i okresowej kontroli specjalistycznej. (opinia biegłego pneumonologa 19 maja 2014 roku, k. 56 akt VII U 427/14)

W opinii z dnia 14 maja 2014 roku biegły sądowy z zakresu ortopedii M. G. rozpoznał u odwołującego zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne kręgosłupa bez istotnego upośledzenia sprawności i bez następstw neurologicznych oraz zmiany chondromalacyjne stawów kolanowych. W ocenie biegłego stwierdzone u niego schorzenia oraz wyniki przeprowadzonych badań nie pozwalały stwierdzić, że ubezpieczony utracił zdolność do pracy. (opinia biegłego ortopedy 14 maja 2014 roku, k. 48-61 akt VII U 427/14, opinia uzupełniająca z 4 listopada 2014 roku, k. 135 akt VII U 427/14).

W opinii z dnia 1 lipca 2014 roku biegły sądowy z zakresu neurologii B. A. wskazała, że stwierdzone u odwołującego schorzenia wymagają rehabilitacji, lecz ich stopień zaawansowania i nasilenia objawów nie powodował znaczącego trwałego upośledzenia funkcji organizmu i tym samym niezdolności do pracy. (opinia biegłej neurolog z 1 lipca 2014 roku, k. 79 akt VII U 427/14)

Pismem procesowym z dnia 15 stycznia 2015 roku pełnomocnik odwołującego zakwestionował opinie biegłych ortopedy i neurologa, wskazując, że są one lakoniczne, niekompletne i nie uwzględniają nowo załączonych

do akt dokumentów medycznych odwołującego. W związku z powyższym pełnomocnik odwołującego wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych z zakresu ortopedii i neurologii innych niż dotychczasowi. (pismo procesowe z 15 stycznia 2015 roku, k.176-178 akt VII U 427/14).

W opinii z dnia 16 stycznia 2014 roku biegły sądowy z zakresu chirurgii naczyniowej J. P. wskazał, iż stwierdzone u odwołującego odchyły od normy naczyniowej nie wywołują u niego niezdolności do pracy. (opinia biegłego z zakresu chirurgii naczyniowej z 16 stycznia 2014 roku, k. 170 akt VII U 427/14)

W opinii łącznej z dnia 25 marca 2015 roku biegły sądowy neurochirurg J. O. oraz lekarz medycyny pracy A. S. stwierdzili, iż odwołujący powinien unikać zatrudnienia wymagającego dźwigania, pracy w pozycji wymuszonej, pracy na wysokości czy głębokości, jednakże poza tym nie uznali odwołującego za niezdolnego do pracy. (opinia łączna biegłych z zakresu neurochirurgii oraz lekarza medycyny pracy z dnia 25 marca 2015 roku, k. 209 akt VII U 427/14)

Pismem procesowym z dnia 11 czerwca 2015 roku odwołujący wyraził negatywne stanowisko w stosunku do opinii biegłych lekarzy medycyny pracy i neurochirurga, wskazując, iż zawiera ona wewnętrzne sprzeczności w zakresie dolegających mu schorzeń, wpływu na możliwość wykonywania określonych czynności (praca w pozycji „na kolanach”) oraz wyuczonego przez odwołującego zawodu (posadzkarz). (pismo procesowe z 11 czerwca 2016 roku, akt VII U 427/14)

Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2015 roku Sąd dopuścił dowód z opinii ortopedy i neurologa innych niż M. G. i B. A. celem ustalenia okoliczności jak w postanowieniu z dnia 27 lutego 2014 roku. (k. 7 i 249 akt VII U 427/14)

W dniu 19 maja 2015 roku odwołujący złożył kolejny wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Po rozpatrzeniu ww. wniosku organ rentowy na mocy decyzji z dnia 11 sierpnia 2015 roku znak:(...)przyznał odwołującemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 maja 2015 roku do 30 czerwca 2016 roku (pismo organu rentowego z 1 lipca 2015 roku, k. 255 akt VII U 427/14, decyzja z 11 sierpnia 2015 r. k. 294 akt VII U 427/14).

Postanowieniem z dnia 28 września 2015 roku Sąd zmodyfikował postanowienie dowodowe z dnia 22 czerwca 2015 roku w ten sposób, że ustalenie okoliczności stanu zdrowia odwołującego miało dotyczyć okresu od sierpnia 2013 roku do 30 kwietnia 2015 roku (k. 297 akt VII U 427/14).

W opinii z dnia 3 grudnia 2015 roku biegły sądowy z zakresu neurologii B. Z. wskazał, że nie ma medycznych przesłanek, aby z przyczyn neurologicznych wnioskować, iż badany był niezdolny do pracy od sierpnia 2013 roku do 31 sierpnia 2015 roku (opinia biegłego neurologa z 3 grudnia 2015 roku, k. 336 akt VII U 427/14).

Biegły sądowy z zakresu ortopedii K. K. w opinii z dnia 1 lutego 2016 roku stwierdził, iż odwołujący od sierpnia 2013 roku do chwili badania nie mógł pracować w żadnym z wcześniej wykonywanych zawodów i nie mógł wykonywać innych prac wymagających sprawności kończyn dolnych i górnych – długotrwałego chodzenia i stania, przenoszenia ciężarów, chodzenia po schodach, prac na wysokości (opinia biegłego ortopedy z 1 lutego 2016 roku, k. 377 akt VII U 427/14, opinia uzupełniająca z 24 maja 2016 roku, k. 412 akt VII U 427/14).

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 20 września 2016 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 427/14, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał A. D. (1) prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 01 sierpnia 2013 roku do 30 kwietnia 2015 roku. (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 września 2016 roku, k. 442)

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 września 2016 roku wniósł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości. (apelacja z dnia 24 października 2016 roku, k. 468 – 470, akt VII U 427/14)

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2017 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie III AUa 1399/16 oddalił apelację organu rentowego. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 kwietnia 2017 roku, k. 500 – 501 akt VII U 427/14)

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał w pierwszej kolejności, iż apelacja organu rentowego budzi zdziwienie ze względu na treść pisemnego stanowiska procesowego, które zajął odnośnie wniosków orzeczniczych przedstawionych w zakresie stanu niezdolności do pracy wnioskodawcy zawartych w opinii sporządzonej przez biegłego ortopedę K. K.. Sąd Apelacyjny podkreślił również, że skoro posiadający wiedzę medyczną Przewodniczący Komisji Lekarskiej ZUS nie widział podstaw do kwestionowania opinii, a organ rentowy wyraził to w formie stanowiska procesowego, to też Sąd Okręgowy nie miał podstaw do kwestionowania logicznie poprawnej, przekonującej zarówno w warstwie treściowej, jak i co do postawionych wniosków orzeczniczych, opinii powołanego w toku procesu biegłego sądowego z zakresu ortopedii. Sąd Apelacyjny przywołał również fakt, iż odwołujący był uprawniony do świadczenia rehabilitacyjnego, które przyznał mu organ rentowy w 2013 roku w związku z chorobą będącą przyczyną późniejszej niezdolności do pracy i zaliczenia go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Następnie organ rentowy odmówił odwołującemu prawa do renty, po czym przyznano mu to świadczenie, choć dopiero od dnia 1 maja 2015 roku. Za logiczną zatem Sąd Apelacyjny uznał ocenę biegłego ortopedy o braku poprawy znacznych zmian zwyrodnieniowych kolan i innych stawów oraz nieskuteczności leczenia w latach 2013-2015. Ta konkluzja poparta fachowym stanowiskiem Przewodniczącego Komisji Lekarskich ZUS uzasadniała zatem przyznanie odwołującemu renty w zamkniętym okresie pomiędzy świadczeniem rehabilitacyjnym i ustaleniem renty z tytułu niezdolności do pracy przez organ rentowy. Niezrozumiałe dla Sądu Apelacyjnego było powoływanie się w apelacji na stanowisko organu rentowego z pisma z dnia 31 marca 2016 roku, skoro ostatecznie stanowisko w przedmiocie opinii biegłego, sprzeczne z wyrażonym wcześniej, zostało zawarte w piśmie z dnia 24 czerwca 2016 roku i było to stanowisko akceptujące opinię biegłego ortopedy bez zastrzeżeń, a zatem także co do wniosków orzeczniczych w niej zawartych. (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia z dnia 27 kwietnia 2017 roku, k. 531 - 534 akt VII U 427/14)

Wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 18 lipca 2017 roku decyzję, którą przyznał A. D. (1) rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 5 grudnia 2013 roku, tj. od zaprzestania pobierania świadczenia rehabilitacyjnego do 30 kwietnia 2015 roku. (decyzja z dnia 18 lipca 2017 roku, znak: (...), k. 321 tom II a.r.)

Obecnie ubezpieczony pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, na podstawie decyzji z dnia 15 lipca 2016, do dnia 30 czerwca 2019 roku. (decyzja z dnia 15 lipca 2016 roku, znak: (...), k. 9 tom II a.r.)

A. D. (1) w dniu 10 sierpnia 2017 roku zwrócił się do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę odsetek za opóźnienie wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 5 grudnia 2013 roku do 30 kwietnia 2015 roku do dnia wypłaty wyrównania. (wniosek z dnia 10 sierpnia 2017 roku, k. 14 tom II a.r.)

Decyzją z dnia 22 sierpnia 2017 roku, znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił A. D. (1) prawa do wypłaty odsetek ustawowych w związku z wypłatą renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. (decyzja z dnia 22 sierpnia 2017 roku, znak: (...), k. 15 tom III a.r.)

A. D. (1) odwołał się od powyższej decyzji inicjując niniejsze postępowania sądowe. (odwołanie z dnia 11 września 2017 roku, k. 2 a.s.)

Powyższy stan faktyczny w sprawie został ustalony w oparciu o powołane dowody z dokumentów zgromadzone w aktach rentowych, a także w aktach sprawy o sygn. VII U 427/14. Zdaniem Sądu, były one wiarygodne i korespondowały ze sobą tworząc spójny stan faktyczny, który zresztą nie był kwestionowany przez strony.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie A. D. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 22 sierpnia 2017 roku, znak: (...) jest zasadne i podlega uwzględnieniu.

Zasady wypłaty odsetek reguluje art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.), natomiast art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 t.j., dalej: ustawa systemowa) ustala zasady przyznawania i wypłacania świadczeń emerytalno – rentowych. Zgodnie z powołanym art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W przypadku świadczeń rentowych terminy wypłaty określa art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przewiduje on, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Powyższa regulacja wskazuje, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma 30 dni na wydanie prawidłowej decyzji licząc od chwili wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, rozumianej jako ostatni fakt konieczny, z punktu widzenia przesłanek nabycia prawa, do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. W przypadku, gdy prawo zostaje przyznane orzeczeniem Sądu ów 30 dniowy termin jest liczony od momentu doręczenia wyroku, ale jedynie wówczas, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

Przez nieustalenie prawa do świadczenia, o którym mowa w art. 85 ustawy systemowej, należy rozumieć zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. W drugim ze wskazanych przypadków zachodzi sytuacja, gdy do wydania przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia doszło mimo, że było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem.

Użyty w powołanych przepisach zwrot "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jako wyłączający obowiązek wypłaty odsetek, należy rozumieć w ten sposób, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn, niezależnych od ZUS (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012r., III UK 110/11, LEX nr 1227452).

W judykaturze dokonuje się kwalifikacji błędów organu rentowego na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa ma miejsce wówczas, gdy organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, z uwagi na błędną interpretację relewantnych przepisów prawa w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym. Bardziej złożona jest prawna kwalifikacja błędu w ustaleniach faktycznych, jako przesłanka uzasadniająca odpowiedzialność organu rentowego z tytułu wypłaty odsetek za opóźnienie. Możliwa jest bowiem sytuacja, iż przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych sądu. Aby stwierdzić w takiej sytuacji, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za to opóźnienie, konieczne jest wykazanie, że w przepisany termin organ rentowy nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia z

uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 maja 2014r., III AUa 2071/13, LEX nr 1483723). Użyty w powołanych przepisach zwrot "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jako wyłączający obowiązek wypłaty odsetek, należy rozumieć więc w ten sposób, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn, niezależnych od ZUS (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012 roku, III UK 110/11, LEX nr 1227452).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uzasadniając odmowę wypłaty odsetek od świadczenia rentowego przyznanego ubezpieczonemu, powołał się m.in. na brak orzeczenia organu odwoławczego orzekającego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Odnosząc się do tej argumentacji podkreślić należy, że brak orzeczenia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego – tak jak miało to miejsce w rozpoznawanej sprawie - nie przesądza o braku prawa strony do odsetek (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 czerwca 2014 roku, III AUa 1548/13, Lex nr 1493754). W razie wystąpienia strony o odsetki po wykonaniu wyroku przyznającego świadczenia, konieczne jest w takim przypadku ustalenie, z jakich przyczyn doszło do opóźnienia w wypłacie. Ocena tego, która ze stron postępowania odpowiada za opóźnienie wypłaty świadczenia winna być wyprowadzona z całokształtu okoliczności sprawy, gdyż obowiązki stron zależą od przedmiotu sporu w danej sprawie oraz od tego, na której ze stron spoczywa ciężar wykazania okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy. W sytuacji gdy przedmiotem sporu jest prawo do renty i jedyną sporną okolicznością jest ocena stanu zdrowia, zaś ubezpieczony przedstawia pełną dokumentację medyczną, to ewentualny błąd w ocenie medycznej obciąża organ rentowy, a nie ubezpiezonego. W odniesieniu do spraw związanych z orzekaniem medycznym utrwalone jest orzecznictwo, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieprawidłowe orzeczenie wydane przez lekarza orzecznika ZUS lub komisję lekarską ZUS (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 listopada 2013 roku, III AUa 295/13, Lex nr 1402872). Na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy systemowej jest wówczas obowiązany do wypłaty odsetek od świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Odsetki te należne są od daty wymagalności świadczenia do dnia wypłaty zasądzonego wyrównania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 czerwca 2014 roku, III AUa 1023/13).

W świetle powyższego, zadaniem Sądu Okręgowego – pomimo braku w wyroku orzeczenia o odpowiedzialności Zakładu - było ustalenie, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych mógł wydać decyzję zgodną z prawem w terminie 30 dni licząc od dnia, w którym komisja lekarska orzekła o zdolności do pracy A. D. (1). Analiza dokumentacji medycznej zawartej w aktach ubezpiezonego oraz opinii biegłych sądowych wskazuje na to, że wydanie takiej decyzji było możliwe. W aktach orzeczniczych ubezpiezonego znajdowały się bowiem wszystkie niezbędne dokumenty dotyczące stanu jego zdrowia oraz informacje, które umożliwiły organowi rentowemu dokonanie prawidłowej oceny.

W ocenie Sądu Okręgowego, aby stwierdzić, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za zaistniałe opóźnienie, konieczne jest wykazanie, że w przepisany terminie Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia z uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (Komentarze Becka, Emerytury i Renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (...) Komentarz pod redakcją B. Gudowskiej i K. Ślęzaka Wydawnictwo C.H. Beck Warszawa 2013, str. 749).

W sprawie oznaczonej sygnaturą VII U 427/14, toczącej się na skutek odwołania A. D. (1) od decyzji organu rentowego odmawiającej mu prawa do renty, spór pomiędzy stronami sprowadzał się do ustalenia, czy wnioskodawca jest osobą

niezdolną do pracy. Nie ulegało przy tym wątpliwości, że schorzenia, które determinowały stan zdrowia skarżącego były różnej natury. Decydujące znaczenie miały jednak opinie ortopedy K. K., który stwierdził częściowej niezdolności od sierpnia 2013 roku do 30 kwietnia 2015 roku.

Organ rentowy w rozpatrywanej sprawie negował istnienie częściowej niezdolności do pracy w okresie od 5 grudnia 2013 roku (tj. od daty zaprzestania pobierania świadczenia rehabilitacyjnego) do 30 kwietnia 2015 roku, bowiem w toku postępowania wydał decyzję przyznającą ubezpieczonemu prawo do świadczenia rentowego za okres od dnia 1 maja 2015 roku do 30 czerwca 2016 roku.

Nie ulega wątpliwości, że dowody pozwalające na ustalenie uprawnień wnioskodawcy do renty z tytułu niezdolności do pracy, w szczególności dokumentujące stan jego zdrowia, zostały złożone już na etapie postępowania rentowego. Skoro zatem ubezpieczony na etapie postępowania prowadzonego przez Zakład złożył dokumentację, która pozwalała ustalić mu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, to daje to podstawę do uznania, że organ rentowy odmawiając ubezpieczonemu prawa do w/w świadczenia postąpił niezgodnie z prawem. Organ rentowy popełnił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że występujące u skarżącego schorzenia nie czynią go niezdolnym do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. Tymczasem biegły sądowy z zakresu ortopedii ocenił, że ze względu na występujące u ubezpieczonego schorzenia jest on niezdolny do pracy również przed 1 maja 2015 roku. Co istotne i na co również wskazywał w uzasadnieniu swojego orzeczenia Sąd Apelacyjny organ rentowy nie zakwestionował w toku postępowania przed Sądem Okręgowym opinii biegłego ortopedy. W piśmie procesowym z dnia 24 czerwca 2016 roku jasno wskazał, iż nie wnosi uwag do opinii w ślad za stanowiskiem wyrażonym przez Przewodniczącą Komisji Lekarskiej ZUS, który miał kompetencje do merytorycznej oceny opinii biegłego ortopedy K. K.. Jednocześnie należy podkreślić, iż organ rentowy przyznał ubezpieczonemu rentę z tytułu niezdolności do pracy od 1 maja 2015 roku, na tej samej podstawie co świadczenie rehabilitacyjne, które ubezpieczony pobierał do 5 grudnia 2013 roku. A więc należy przyjąć, iż organ rentowy miał podstawy aby przyznać ubezpieczonemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 5 grudnia 2013 roku do 30 kwietnia 2015 roku. Co więcej ostatnia decyzja organu rentowego przyznająca ubezpieczonemu prawo do świadczenia rentowego do dnia 30 czerwca 2019 roku została oparta wyłącznie w oparciu o orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS i nie wymagała nawet orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS.

Powyższe oznacza, że organ rentowy rozpoznając wniosek rentowy skarżącego dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych co do wpływu stanu zdrowia wnioskodawcy na jego zdolność do pracy, zgodnie z posiadanymi przez niego kwalifikacjami zawodowymi oraz co do wpływu tychże schorzeń na możliwość przekwalifikowania zawodowego, co świadczy o jego winie. Wina organu rentowego rodząca odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) występuje wówczas, gdy w oparciu o dostępne organowi rentowemu dowody można było jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 10 lipca 2013r. (III AUa 1516/12) i w wyroku z dnia 16 kwietnia 2013r. (III AUa 1460/12), a także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 30 października 2013r. (III AUa 254/13). W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja miała miejsce, gdyż wszystkie okoliczności istotne do rozstrzygnięcia o uprawnieniu ubezpieczonego do świadczenia rentowego były znane i zostały wyjaśnione już na etapie postępowania przed organem rentowym. Wskazać również należy, że w chwili wydania decyzji z dnia 23 stycznia 2014 roku po stronie skarżącego nie występował obowiązek wykazania żadnych innych dodatkowych okoliczności uzasadniających jego wniosek rentowy, gdyż organ rentowy dysponował kompletnym materiałem (dokumentacja medyczna, badanie odwołującego i wywiad zawodowy) pozwalającym na wydanie decyzji zgodnej z prawem.

Na etapie postępowania sądowego A. D. (1) wprawdzie przedstawił biegłym sądowym nowe dowody w postaci aktualnych wyników badań, wykonanych w roku 2015, niemniej jednak dokumenty te nie miały znaczenia przesądzającego dla uznania niezdolności do pracy istniejącej w dacie złożenia wniosku o rentę.

Powołana argumentacja prowadzi do konkluzji, że organ rentowy dopuścił się naruszenia § 3 ust. 1 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2004r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. 2004r., Nr 273, poz. 2711 ze zm.), co w kontekście prawa do odsetek, uzasadnia uznanie błędu w ustaleniach faktycznych

jako przesłanki uzasadniającej jego odpowiedzialność i zarazem obowiązek wypłaty odsetek za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999r., Nr 12, poz. 104) wskazuje w § 2 ust. 1, że odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5. Kolejne ustępy tego przepisu stanowią z kolei, że okres opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, dla których przepisy określające zasady ich przyznawania i wypłacania przewidują termin na wydanie decyzji, liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji. Okres opóźnienia w ustaleniu świadczeń zleconych Zakładowi do wypłaty z mocy umów międzynarodowych liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji, liczonego od daty wpływu z zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej pełnej dokumentacji oraz należności. Okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności. Okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń emerytalnych lub rentowych, zleconych Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów, liczy się od dnia następującego po najbliższym terminie płatności tych świadczeń, przypadającym po upływie 30 dni od wpływu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych decyzji zlecającej wypłatę świadczenia. Jeżeli świadczenie jest wypłacane osobie uprawnionej za pośrednictwem poczty lub na rachunek bankowy, za dzień wypłaty świadczeń uważa się dzień przekazania należności na pocztę lub do banku.

Mając na względzie zacytowane przepisy, Sąd uwzględnił odwołanie i przyznał A. D. (1) prawo do odsetek od poszczególnych świadczeń miesięcznych, co do których Zakład pozostawał w opóźnieniu, tj. od 5 grudnia 2013 roku, czyli od daty przyznania renty, do dnia 30 kwietnia 2015 roku. Kolejne okresowe świadczenia rentowe, począwszy od 1 maja 2015 roku były wypłacane już terminowo, zgodnie z ustalonym terminem płatności.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w sposób określony w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)